

de voorzitter van Provinciale Staten
van de Provincie Zeeland
t.a.v. de statengriffier

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Uitkomsten onderzoek tolvrije Westerscheldetunnel	41087		

Middelburg, 6 april 2021

Geachte voorzitter,

Op 24 november 2020 heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen van het lid Schonis (*kamerstuk 35570, nr. 41*). De motie verzoekt de regering, om in overleg met de regio onderzoek te doen naar de sociale en economische effecten van een tolvrije tunnel op Zeeuws-Vlaanderen en op Zeeland als geheel en naar de financiële mogelijkheden om de Westerscheldetunnel tolvrij te maken, en hierbij te kijken naar verschillende bekostigingsmodellen. De motie vraagt de Kamer over de uitkomsten te informeren ten behoeve van de aanstaande kabinetsformatie.

Door gedeputeerde Van der Maas bent u in de commissie Bestuur op 22 januari 2021 mondeling geïnformeerd over de uitvoering van deze motie. Daarnaast hebben wij in onze brief "Reactie op notitie stichting Zeeland tolvrij" (*kenmerk 20041890*) d.d. 2 februari 2021 aan uw Staten het proces van de uitvoering van deze motie door het Rijk geschetst. Middels de voorliggende brief informeren wij u over de uitkomsten van het onderzoek.

Het Rijk en de regio hebben, middels een Zeeuwse klankbordgroep, constructief samengewerkt aan de afhandeling van de motie. In samenspraak is een aanpak ontwikkeld en zijn twee onderzoeksopdrachten uitgewerkt. De eerste opdracht is het uitvoeren van een onderzoek naar de sociale en economische effecten van een tolvrije tunnel op Zeeuws-Vlaanderen en op Zeeland als geheel. De tweede opdracht is het uitvoeren van een onderzoek naar financiële mogelijkheden om de Westerscheldetunnel tolvrij te maken, inclusief het in beeld brengen van de bijbehorende bekostigingsmodellen. Beide onderzoeken zijn uitgevoerd door een extern adviesbureau.

- I. Onderzoek sociale en economische effecten van een tolvrije tunnel op Zeeuws-Vlaanderen en op Zeeland als geheel*
Door adviesbureau Ecorys is onderzoek gedaan naar de sociale en economische effecten van een tolvrije tunnel op Zeeuws-Vlaanderen en op Zeeland als geheel. Het rapport vindt u in **bijlage 1**.

Middels een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) is door Ecorys het netto welvaartseffect berekend. Als alle maatschappelijke kosten en baten worden beschouwd dan kan volgens Ecorys worden geconcludeerd dat de maatschappelijke baten ca. anderhalf maal zo hoog zijn als de maatschappelijke kosten en negatieve effecten. Dat is volgens Ecorys ook

goed verklaarbaar omdat een tol een interventie is die op markten verstoring werkt. Door het opheffen van deze verstoring gaan de markten beter werken en zijn er positieve effecten voor de arbeidsmarkt, de woningmarkt en sociaal recreatieve effecten. Hierbij moet ook nog het kwalitatief beschreven effect bij op worden geteld dat het gevoel van onrechtvaardigheid bij de Zeeuwen wordt weggenomen.

De meeste baten zullen volgens Ecorys in Zeeuws-Vlaanderen, Walcheren en de Bevelanden merkbaar zijn. Er is een beperkte doorwerking in de rest van Zeeland en Nederland.

II. *Onderzoek financiële mogelijkheden om de Westerscheldetunnel tolvrij te maken, en hierbij te kijken naar verschillende bekostigingsmodellen*

Door adviesbureau Rebel is onderzoek gedaan naar de financiële mogelijkheden om de Westerscheldetunnel tolvrij te maken, en hierbij te kijken naar verschillende bekostigingsmodellen. Het rapport vindt u in **bijlage 2**.

Rebel heeft in haar onderzoek een aantal scenario's onderzocht. Daarbij is een onderscheid gemaakt in i. hoe groot het tekort van een scenario is en ii. welke mogelijkheden er zijn om het scenario te bekostigen (financieel te dekken).

De volgende scenario's zijn door Rebel onderzocht:

1. Tolvrij maken per januari 2022
2. Tolvrij maken per mei 2025
3. Gedeeltelijk tolvrij maken:
 - A. afbouw tarief in drie perioden
 - B. alleen tol vrachtverkeer
 - C. kostendekkend tarief voor alle gebruikers

i. Financieel effect van de scenario's

Het totale financiële effect van vervroegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel is het totaal van het financieel tekort van de NV Westerscheldetunnel en de gedeerde inkomsten voor de Provincie. Het financieel effect van de hiervoor beschreven scenario's is weergegeven in de volgende tabel.

Financieel effect van de scenario's	
1. Tolvrij vanaf 2022	€ 340 mln.
2. Tolvrij vanaf 2025	€ 261 mln.
3. Gedeeltelijk tolvrij maken:	
A. Afbouw tarief	€ 191 mln.
B. vrachttarief vanaf 2022	€ 223 mln.
C. Kostendekkend tarief	€ 175 mln.

Het benodigde bedrag om de tunnel eerder tolvrij te maken per 2022 bedraagt volgens Rebel € 340 mln. Wij merken op dat dit door Rebel berekende bedrag voor ons herkenbaar is. Richting uw Staten hebben wij eerder in antwoord op Statenvragen geantwoord dat het tolvrij maken van Westerscheldetunnel ca. € 400 mln. bedraagt (stand begin 2020). Deze kosten nemen als gevolg van de jaarlijkse tolopbrengsten af (ca. € 30 mln. per jaar). Hieruit volgt dat het benodigde bedrag begin 2022 ca. € 340 mln. bedraagt (€ 400 mln. -/ 2 * € 30 mln.).

Bij alle onderzochte varianten is er vanuit gegaan dat de NV Westerscheldetunnel blijft bestaan voor het beheer, onderhoud, de bediening en het management van de Westerscheldetunnel. In de varianten van geheel tolvrij maken van de Westerscheldetunnel worden werkzaamheden voor tolinning en de dochteronderneming Movenience gestaakt. Hiervoor zijn mogelijke afvloeiingskosten opgenomen in de berekeningen van het financieel effect. Voor de varianten met betrekking tot het gedeeltelijk tolvrij maken zijn nog wel werkzaamheden en medewerkers nodig voor de tolinning.

ii. Bekostiging van de scenario's

In haar onderzoek is door Rebel een aantal mogelijkheden voor bekostiging onderzocht: Rijk, Rijk & regio samen, schaduwtoel, gebruik vrachtwagenheffing, provinciale opcenten, verhoging lokale/regionale belastingen of mede-bekostiging bedrijfsleven.

Volgens Rebel is er op het eerste oog geen éénduidige drager of instrument dat een volledige dekkende oplossing zal vormen voor de bekostiging van het tekort. Wel constateert Rebel dat

de draagkracht van de regio beperkt is en dat het Rijk per definitie ruimere mogelijkheden heeft.

Vervolgproces

Door de demissionair minister van I&W zijn in lijn met de motie de onderzoeksresultaten ter informatie naar de Tweede Kamer gezonden ten behoeve van de aanstaande kabinetsformatie.

Gezien de positieve standpunten die de diverse politieke partijen ten aanzien van een tolvrije tunnel tijdens de verkiezingscampagnes hebben ingenomen en de positieve onderzoeksresultaten van beide onderzoeken, doen wij een beroep op het nieuwe kabinet om voldoende financiële middelen ter beschikking te stellen om een volwaardig tolvrije Westerscheldetunnel zo spoedig mogelijk te realiseren. Wij pleiten er dan ook voor een tolvrije Westerscheldetunnel in het regeerakkoord op te nemen met daarbij de beoogde ingangsdatum. Een spoedige tolvrije tunnel kan het ervaren gevoel van onrechtvaardigheid wegnemen.

In het kader van behoud van werkgelegenheid in Zeeland hechten wij aan het behouden (ook na 2033) van de Zeeuwse verkeerscentrale in Borssele, door deze op te nemen in de structuur van Rijkswaterstaat, onder regie van het Verkeerscentrum Nederland in Utrecht.

In overleg met het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) zullen wij een tolvrije Westerscheldetunnel onder de aandacht brengen bij de formatietafel, passend bij en in de context met de bredere Zeeuwse lobbyinzet. Ook na de formatie zullen wij samen met de gemeente Terneuzen, het OZO en andere stakeholders richting het Kabinet en de Tweede Kamer blijven lobbyen om, met voldoende financiële middelen vanuit het Rijk, de Westerscheldetunnel zo spoedig mogelijk tolvrij te maken.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.